

irodalmi és nyelvészeti specializáció záróvizsga

Japán nyelvészet I-II-III. és Japán irodalomtörténet I-II-III. tételsorok

Nyelvészet

1. A fonetika tudományának tárgya. A hangképző szervek és a magánhangzók képzése. A japán magánhangzók ismertetése. A mássalhangzók. A mássalhangzók osztályozása a képzés helye és módja szerint. A japán mássalhangzók.
2. Fonológia: a fonéma meghatározása. A japán fonémák típusai, a japán nyelv fonotaktikai szabályai (a japán fonológiai szótag szerkezete és a mora). A japán nyelv hangsúlyrendszere (アクセント)
3. 静音・濁音・半濁音・直音・拗音、五十音図 felépítése; Iroha uta és társai
4. A Nara kori fonémaállomány (A 88 szótag és egyéb sajátosságok ismertetése), A Heian kor: változások a mássalhangzók, magánhangzók esetében (甲・乙、ハ行転呼音、音便) stb.) Kamakura-Muromachi és az Edo kor.
5. Az írott és a beszélt nyelv kapcsolata. Az ősi japán írás (神代文字) problémája. A japán írásrendszer: kandzsi (szerkezeti és használati típusai 六書, a gyökök fajtái), A kandzsi olvasatai: on és kun olvasatok; A kandzsi írásmódjának történeti változása (書体), a kanjik száma, a kokuji (国字) és az ateji (当て字) fogalma.
6. A szótagírás: manyógana (típusai, használati módja); hiragana, katakana. A japán nyelv és a latin betű kapcsolata: átírási módszerek a hittérítés korszakától napjainkig.
7. A japán szókincs eredet szerinti felosztása: ősi japán szavak (yamatokotoba) és a kínai átvételek (kango) A japán szókincs: jövevényszavak. A japán nyelv és más nyelvek kapcsolata az egyes korokban. (Az ősi kor: ainu, szanszkrit, koreai. A modern kor: a nyugati nyelvek.)
8. Dialektológia. A nyelvjárások kutatásának módszerei. A japán nyelvjárások felosztása, egyes típusok rövid jellemzése.
9. A japán szótárak: kínai előzmények, szótártörténet a Heian kortól a modern szótárszerkesztés kialakulásáig.
10. A szófajkutatás előzményei: Edo kori kokugaku, rangaku.

11. A japán szófajok: Hashimoto Shinkichi – Yamada Yoshio – Tokieda Motoki szófajcsoportosítási elmélete
12. A japán szófajok: 体言 (alcsoportok, és jellemzőik)
13. A japán szófajok: 用言 (alcsoportok, és jellemzőik)
14. A japán szófajok: határozószó, főnévmódosító, kötőszó, indulatszó (副詞・連体詞・接続詞・感動詞)
15. A japán szófajok: partikulák és segédigék: 助詞・助動詞

Ajánlott bibliográfia:

- David Crystal (1998): *A nyelv enciklopédiája*. Osiris Kiadó, Budapest.
- Fodor István (2001): *Mire jó a nyelvtudomány?*. Balassi Kiadó, Budapest.
- Kenesei István (1995, szerk.): *A nyelv és a nyelvek*. Akadémiai K., Budapest.
- Kassai Ilona (1998): *Fonetika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Laziczius Gyula (1963): *Fonetika (Egyetemi Segédkönyv)*. Tankönyvkiadó, Budapest.
- Bárczi Géza (1960): *Fonetika (Egyetemi Magyar Nyelvészeti Füzetek)*. Tankönyvkiadó, Budapest.
- Kéki Béla (1975): *Az írás története*. Gondolat, Budapest.
- Kiss Sándorné Székely Ilona (1998): *Japán Nyelvtani Összefoglaló*. Tárogató Kiadó, Budapest.
- Miller, Roy Andrew (1993): *Die japanische Sprache*. Iudicium Verlag, München. (angol nyelven) *The Japanese Language*. Tuttle, 1980
- Miller, Roy Andrew (1996): *Languages and History: Japanese, Korean and Altaic*. White Orchid Press, Oslo
- Natsuko Tsujimura (1996): *An Introduction to Japanese Linguistics*. Blackwell Publishings, Oxford.
- Yaeko Sato Habein (1984): *The History of the Japanese Written Language*. University of Tokyo Press, Tokyo.
- Ono Hideichi (1992): *Japanese Grammar*. The Hokuseido Press, Tokyo.
- Judit Hidasi (1985, szerk.): *Contrastive Studies Hungarian-Japanese*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Christopher Seeley (1991): *A History of Writing in Japan*. Brill, Leiden
- Samuel E. Martin (1987): *The Japanese Language through Time*. Yale Univ. Press.
- Tsukishima Hiroshi (1964): *Kokugogaku*. Tokyodaigaku Shuppankai, Tokyo.

- (1980): *Kokugogaku daijiten*. Tokyodo Shuppan, Tokyo.
- Kotó Tomoko (1997): *Nihon no moji no fushigifushigi*. Arisukan, Tokyo.
- (1987-89) *Gaikokujin no tame no mondai shirizu 1-8, 10, 14,15*. Aratake Shuppan, Tokyo.
- Yoshikawa Taketoki (1989): *Nihongo bunpo nyumon*. Aruku, Tokyo.
- Masuoka-Takubo (1989): *Kiso nihongo bunpo*. Tokyo.
- Teramura Hideo (1986-87, szerk.): *Nihongo bunpo serfumasuta shirizu 1-6*. Kuroshio Shuppan, Tokyo.
- Teramura Hideo: *Nihongo no bunpo*. Kokuritsu Kokugo Kenkyujo, Tokyo
- *Nihongogaku*. Meiji Shoin, Tokyo. (nyelvészeti szakfolyóirat egyes tematikus számai)
- Tanaka Harumi szerk.: *Nyumon kotoba no kagaku*, Taishukan shoten, Tokió, 1994.
- Kokusaikoryu Kikin (1978): *Bunpo I, Joshi o chushin ni shite*. Kokusaikoryu Kikin, Tokyo.
- Kokusaikoryu Kikin (1980): *Bunpo II, Jodoshi o chushin ni shite*. Kokusaikoryu Kikin, Tokyo.

Irodalom

1. A klasszikus japán irodalom kezdetei – epika a Nara-korban: a japán mítoszok, legendák és népmesék világa.
2. A japán költészet kezdetei: kínai és japán nyelvű költészet a Nara-korban; Kikikajó; a Manjósú költészete, keletkezési körülményei, korszakai, és költői.
3. A klasszikus japán irodalom fénykora: a monogatari műfaja a Heian-korban, és egy monogatari elemzése.
4. A napló műfaja és alakulása, egy klasszikus japán napló elemzése.
5. A zuihicu műfaja és alakulása, a Párnakönyv, a Hódzsóki és a Curezuregusza egybevetése.
6. A klasszikus japán költészet: császári antológiák; a tanka műfaja és alakulása az évszázadok folyamán; ismert tanka költők munkáinak elemzése, a tanka sajátosságai; Rokkaszen - a 6 nagy költő összehasonlítása.
7. Középkori háborús történetek előzményei, keletkezési körülményei, felépítése, tartalma, irodalmi jelentősége. Egy gunki monogatari elemzése.
8. Költészet fejlődése a középkortól: renga-költészet; a haikuk változásai az évszázadok folyamán, ismert költők, a műfaj sajátosságai.
9. Az újkori regény előzményei a középkorban és az Edo-kor elején: otogizósi, kanazósi; Kamigata vidék városlakóinak irodalma: az ukijozósi műfaja.
10. Az edoi városi polgárság regényirodalma: kibjósi, gókan, jomihon, sarebon, kokkeibon, nindzsóban; egy író/mű részletesebb bemutatása/elemzése
11. Kísértetek a japán irodalomban, a kaidan műfaja.
12. A klasszikus japán színház: a középkori nó színház és a kjógen; az Edo-kori dzsóruri és kabuki. A három színházi műfaj egybevető bemutatása.
13. A modern japán regény kezdetei: a “felvilágosodás kora”, a politikai regény és a fordításirodalom; a *Sószeccu sinzui* és az *Ukigumo* jelentősége.
14. Epikai irányzatok a közelmúlt japán irodalmában (1868-1945): a naturalizmus kibontakozása, szerepe a japán regényirodalomban. Egy író/mű bemutatása/elemzése.
15. A Meidzsi- és Taisó-kor kiemelkedő írói: egy író/mű bemutatása/elemzése.

Ajánlott bibliográfia:

Irodalomtörténet, irodalomelmélet:

- Kato Shuichi: *History of Japanese Literature*, Kodansha, 1990.
- Kato Shuichi: *Nihonbungaku josetsu*, Chikuma Shobo, 1980.
- Keene, Donald: *Seeds in the Heart, Japanese Literature from the Earliest Times to the Late Sixteenth Century*, Henry Holt and Co. New York, 1993
- Keene, Donald: *World within Walls, Japanese Literature of the Pre-modern Era, 1600-1867*, Grove Press, 1978.
- Kokubu Tamocu: *A japán színház*, Gondolat, 1984
- Konishi Jin'ichi & Miner, Earl, eds. Gatten, Aileer, et al., trans. *A History of Japanese Literature*. 3. vols. Princeton Univ. Press, 1986.
- Lewell, John: *Modern Japanese Novelists, A Biographical Dictionary*, Kodansha, 1993
- Nakamura Matazó: *Kabuki*, Gondolat, 1992
- Nakamura Mitsuo: *A modern japán regény* (KRE tanszéki jegyzet)
- *Nihon kotenbungaku jiten*, Iwanami, 1986.
- Rimer, Thomas J.: *A Reader's Guide to Japanese Literature*, Kodansha Int'l, 1988.
- *Shincho nihonbungaku jiten*, Shinchosha, 1993.
- Schönau Beatrix: *Zeami színháza és a nó elmélete*, Primo kiadó, 1993
- Scott Stokes, Henry: *Misima Jukio élete és halála*. Szenszár Kiadó, 2001
- *Távol-keleti irodalmak: Japán irodalma*. Helikon, Bp. 1979. 1-2. sz.
- Thein Alfréd: *A japán irodalom útja*, Nyugat, 1936, XXIX. évf. 11. sz. pp. 352-360. (<http://epa.oszk.hu/00000/00022/00610/>)
- Vekerdy Tamás: *A színészi hatás eszközei – Zeami mester művei szerint*
- Vihar Judit: *A japán irodalom rövid története*, Nemzeti Tankönyvkiadó, 1994.
- Zeami Motokiyo: *A nó kilenc fokozata sorrendben*, Terebess Ázsia E-tár, <http://www.terebess.hu/keletkultinfo/zeami.html>

E-text:

- University of Virginia Library Japanese Text Initiative:
<http://etext.lib.virginia.edu/japanese/>

- Terebess Ázsia E-Tár: <http://www.terebess.hu/keletkultinfo/index.html>

Irodalmi művek:

- A japán haiku, összegyűjtött Magyar műfordítások, Terebess Ázsia E-tár, <http://www.terebess.hu/haiku/japanindex.html>
- Abe Kóbo: *A homok asszonya*, Európa, 1972
- Abe Kóbó: *A dobozember*, Magvető, 1973
- Abe Kóbó: *A piros selyemgubó*, Terebess Ázsia E-tár, <http://www.terebess.hu/keletkultinfo/abe.html>
- Akutagava Rjúnoszuke művei, Terebess Ázsia E-tár, <http://www.terebess.hu/keletkultinfo/akutagava.html>
- Akutagava Rjúnoszuke: *A hottoko álarc*, Magvető, 1979
- Akutagava Rjúnoszuke: *Az éneklő borz*, Kriterion, 1982
- Akutagava Rjúnoszuke: *Víz alatti emberek*, Magyar Helikon, 1975
- Akutagava Rjúnoszuke: *A vihar kapujában*, Európa, 1992
- *Csúsingura*, Magvető, 1975
- Dadzai Oszamu: *Hanyatló nap*, 1987
- Endő Súsza: *Némaság*. Szent István Társulat, Bp. 1987.
- Fukadzava Hicsiro: *Zarándokének*, Európa, 1983
- Ihara Szaikaku: *Minden bérlők leggazdagabbja*, Miklós Pál fordítása, *Világirodalmi antológia*, III. kötet, Tankönyvkiadó, Budapest, 1962, Terebess Ázsia E-tár, <http://www.terebess.hu/keletkultinfo/ihara.html>
- Ibusze Maszudzsi: *A fekete eső*, Európa 1978
- Inoue Jaszusi: *Utazás a Fudaraku paradicsomba*, Európa, 1986, Terebess Ázsia E-tár, http://www.terebess.hu/keletkultinfo/utazas_a_fudaraku_paradicsomba/start.html
- Japán költészet, Terebess Ázsia E-tár, <http://www.terebess.hu/keletkultinfo/japanvers.html>
- Kavabata Jaszunari: *A tó*, Európa, 1978
- Kavabata Jaszunari: *Hóország*, Magvető, 1969
- Kavabata Jaszunari: *A gyönyörű Japán és én*, Vihar Judit fordítása, Magyar Napló, 1999. november, 24-27. oldal, Terebess Ázsia E-tár <http://www.terebess.hu/keletkultinfo/kavabata.html>

- Kavabata Jaszunari: *Szépség és szomorúság*, Ulpius-ház Könyvkiadó és Szolgáltató Kft., 2004
- *Kodziki*, ford. Kazár Lajos, Sydney, 1982
- *Kojiki*, Translated with an Introduction and Notes by Donald L. Philippi, University of Tokyo Press, 1992
- *Macuo Basó legszebb haikui*, Fortuna-Printer Art, 1996
- Misima Jukio: *Az Aranytemplom*, Európa, 1989
- Misima Jukio: *Egy maszk vallomása*, Nagyvilág, 1993. 10-11, 1029-1140. pp.
- Misima Jukio művei, Terebess Ázsia E-tár, <http://www.terebess.hu/keletkultinfo/misi.html>
- *Modern japán elbeszélők*, Európa, 1967
- Mori Ógai: *A vadlúd*, Európa, 1983, Terebess Ázsia E-tár,
- Murakami Haruki valamelyik magyar fordításban megjelent regénye
- Muraszaki: *Gendzsi regénye*, ford. Hamvas Béla, Európa, 1963
- Nacume Szószecki: *A kapu*. Európa Könyvkiadó, 1962, Terebess Ázsia E-tár
- Nacume Szószecki: *A kölyök*. Balassi Kiadó. 2003.
- Nacume Szószecki: *Macska vagyok*, Európa, 1988, Terebess Ázsia E-tár
- Nagai Kafú: *Szumida*, Európa, 1989
- Nó-drámák. Középkori japán színhátékok, Válogatta, fordította, előszók, jegyz., tan.: Kemenczky Judit. Szerkesztette, bevezető tanulmányt írta, a jegyzeteket és a bibliográfiát összeállította: Duró Győző. Budapest, Orpheusz, 1994
- Óe Kendzaburó: *Futball-lázadás*, 1997
- Öt nó-darab, fordította, Kemenczky Judit, Magvető Kiadó, Budapest 1974
- *Párnakönyv. Japán irodalmi naplók a X-XI. századból*, ford. Holti Mária, Philipp Berta, Európa, 1966
- *Taketori monogatari*. Terebess Ázsia E-tár, <http://www.terebess.hu/keletkultinfo/taketori.html>
- Tanidzaki Dszunicsiró: *Aki a keserűfüvet szereti*, Európa, 1988
- Tanidzaki Dszunicsiró: *A kulcs*, Európa, 1990
- Tanidzaki Dszunicsiró: *Egy hibbant vénember naplója*, Európa, 1979
- Ueda Akinari: *Eső és hold meséi*, Ford.: Hani Kyoko, Holti Mária, 1964